

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemana velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznana (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 299.

V Ljubljani, v sredo 31. decembra 1890.

Letnik XVIII.

Vabilo na naročbo.

V kratkem nastopi „Slovenec“ svoj *devetnajsti* letnik. Tem povodom vabimo na novo naročbo. Novejši dogodki v naši ožji in širji domovini kažejo živo potrebo *določnega in neodvisnega konservativnega dnevnika za slovenski narod, da vedno in povsod, brez ozira na levo ali desno vzbujajo in širijo versko, narodno in avstrijsko zavest ter neustrašeno odbija napade domačih in tujih nasprotnikov na katoliško cerkev in narod slovenski po géslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“*

Poleg tega pa bomo obračali še večjo pozornost na *narodno-gospodarske in socialno-politične razmere ter ob vsaki priliki zagovarjali koristi našega kmeta, trgovca, obrtnika in delavca, ki imajo od dne do dne težavnejši boj za svoj obstanek.*

Da bomo uspešneje izvrševali svojo nalogo, ostanejo naj nam zvesti vsi dosedanji naročniki in sotrudniki ter nam blagovolje pridobiti novih somišljenikov in podpornikov.

„SLOVENEK“

edini katol.-konservativni slovenski dnevnik s prilogo „Domoljub“ vred

velja za Ljubljano pri upravništvu prejemana:

[Za celo leto predplačan	12 gl.
„ pol leta	6 „
„ četrt leta	3 „
„ jeden mesec	1 „

Za pošiljanje na dom se račun 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemana za vse avstrijske dežele pa velja:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ —
„ četrt leta	4 „ —
„ jeden mesec	1 „ 40

Naročuje se lahko vsak dan, a list se dobi še-le, če se dopošlje naročnina.

„DOMOLJUB“

sam brez „Slovenca“ stoji za celo leto s poštino vred, ali v Ljubljani na dom pošiljan le osemdeset novčičev.

Naročnino na to prilogo prejema „Slovenčovo“ upravništvo.

Vredništvo in opravništvo „Slovenca“ in „Domoljuba“.

Pred novim letom.

Vivere, mi Lucilli, militare est.
Seneca.

Neprestano se suče časa kolo, mahoma izginja človeku leto za letom in predno se dobro zavé, je v oni dōbi, o kateri govore sveta pisma, da človeku ne ugaja; pač prav ima torej rimski pesnik, veleč: O mihi praeteritos si referat Jupiter annos! — A ta želja se nikomur ne izpolni, ne posameznim, a tudi ne narodom in zato treba računati le s sedajnostjo.

Pogled v preteklo leto vzbujajo v nas najraznejše spomine vesele in žalostne, naj se oziramo na dogodke, ki so se vršili po širnem svetu, ali po Avstriji, ali po ožji naši slovenski domovini. — Z evropskega pozorišča je v minolem letu odstopil mož, ki je zadnja desetletja odločeval osodo Evrope, ki je v zlasti globoko in občutno segal tudi v naše avstrijske razmere. Bismarck, pred kratkim prvi politik sedanje dōbe, izginil je iz javnega življenja in nikdo se več zanj ne zmeni. Tako mine slava sveta! Take uspehe imajo načela železa in krvi, take posledice vodi za seboj „politika praktičnih uspehov“. Kakor je izginil Bismarck kot glavni zastopnik sedaj vladajočih modernih političnih načel, tako v teku časa zgubé vso veljavo tudi ta načela in na površje stopijo načela krščanska, katere je s toliko razumnostjo, diplomatično skušenostjo in železno vstrajnostjo zastopal Leon XIII. proti Bismarcku ter jih sedaj zastopa proti njegovim posnemovalcem. Nedavno je objavila celó „N. Fr. Presse“ članek, ki proslavlja Leona XIII. kot najumnejšega diplomata sedanjega

časa, kot steber, na katerem sloni svetovni mir, kot moža z daleč segajočimi namerami. Po človeško soditi, pravi imenovani dunajski list, je sicer Leona XIII. odmenjeno le še malo število let, ter ni upati, da bi sam dobojeval boj, za katerega se tako umno pripravlja, toda zapustil bo veliko oporoko, ostavil bo zbrana in izbrana sredstva, tako, da nasledniku ne bo težko dognati, kar je v tako velikanski meri osnoval genij Leona XIII.

Pač bi lepšega spričevala za uspešno delovanje papežev v prid človeštva zaman iskali tudi v katoliških listih. Celó oni, ki si stavijo namen uničiti katoliško cerkev, vklanajo se prisiljeni večno-veljavnim krščanskim načelom, ki jih sedaj zastopa Leon XIII. In to nas navdaja s pogumom.

Dasi tudi v preteklem letu ni bilo odpravljeno nečloveško suženjstvo zamorcev, storjen je vendar prvi in veliki korak v dosego tega namena. Dasi tudi se niso rešile neznosne razmere evropskih belih sužnjev, vsled česar so značilni strajki tudi v preteklem letu vznemirjali svet, vendar prodrlo je prepričanje, da tako več ne more biti v prihodnosti, da treba konečno vendar-le rešiti socialno vprašanje, sicer da se bo rešilo samo — v svetovni revoluciji. Četudi je moderno brezverstvo i v minolem letu slavilo mnoga zmagovalstva, reči moramo motreči dogodke l. 1890., da krščanska ideja napreduje, da se njeni zvesti množé, zbirajo, organizujejo in skrbno pripravljajo za veliko akcijo, ki ima odločiti zmago krščanstvu ali pa modernemu paganstvu. — V imenu Jezusovem začenja katoliška cerkev novo leto, to ime ji je poroštvo, da slednjič zmagajo — ideje krščanstva!

Malo srečno moramo preteklo leto imenovati za Avstrijo. Res je sicer v gospodarskem oziru na boljsem, kakor kaže državni proračun, a ti uspehi so do sedaj zabelježeni le na papirju, davkoplačevalci avstrijski jih še nič ne čutijo, ker tlačijo jih vedno nova in hujša bremena. Jednako je z Avstrijo v političnem oziru. Upali so merodajni krogi, da bo baš preteklo leto vresničilo željo cesarjevo:

LISTEK.

Novoletno pismo.

Oj, kako tožno je postalo v tej gorjanski koči pri „Verhovčevih“, da skoro opisati ne morem. Odkar so Matijčka preoblekli tam doli v beli Ljubljani v modro suknjo z rudečimi obšivi, premenilo se je mnogo; kako živo bilo je prej na domu, dan je minol za dnevom kakor ure. Od doma je že ljubi sin tretji mesec; samo enkrat je v tem času pisal domov, kako hrepeni po gorjanskem kraju in naj ne zabije njega. List njegov napravil je vsaj nekaj veselja. Radi bi mu torej povedali, da se ga večkrat spominjajo. Toda pisali mu bodo — in vse to povedali v pismu . . . . Ali kdo? — No, res je, Lizika . . .

Ded pravi, da bo najbolje k novemu letu. Obe materi ste tudi teh mislij: Matijčkova in Lizikina. Mali Francek je pa natezal ušesa, kaj neki bo dobil Matijček za „novo leto“.

Takoj po obedu sede deklina za mizo in v roke vzame osmerko čistega belega papirja; materi ste stali sredi izbe, ded je pa mežikal izpod odeje, kajti mrazilo ga je. Deček se je pa naslanjal na

mizo, srpo zróč v Lizikino pero, katero je bilo že premnogokrat namočeno v črnilo.

„Povedite no, kaj naj pišem!“

Dekletovo vprašanje vse vzdrami; sami so v zadregi, in zdaj naj brez odloga narekujejo.

„Piši Lizika, da smo, hvala Bogu, vsi zdravi; tako začenja navadno vsako pismo“, pravi Lizikina mati.

„Kaj pa stari oče?“ povpraša deklica.

„Meni se ne mudi, jaz pridem zadnji na vrsto“, odgovori starček počasi.

„Ne — najprej napiši ime . . .“

„Brvár?“

„Ne — Matija!“

„Samo to?“ — „Ne, napiši: Ljubi sin!“ dé Matijeva mati.

„Matijčku vendar ne morem pisati, kakor bi bila njegova mati“, oporeka zopet deklica. „Tedaj bom napisala: „Ljubi Matija!“ odreže se Lizika v zadregi in kri ji šine v lice.

„Da, takó je prav, dekle . . .“

Zopet pomoči pero v črnilnik in zravna papir; Lizika jame delati poteze — pero zaškriplje in v hipu blestel je ponosno na beli podlogi veliki „L“.

Dekle se oddahne in potegne z roko preko čela, da si obriše znoj.

Materi stopite bližje k mizi in občudujete mično zakrivljene poteze.

„Hm, to je podobno motiki in skoro pomeni „Ljubi Matija“, pravi norčavo Lizikina mati.

Francek je pa medtem pomakal tršico v črnilnik in slikal po zidu z debelimi črtami živali.

„To je petelinček, poglejte, ta ima noge in oči“, ponosno vriska deček.

„Nikar me ne moti“, pokrega ga sestra.

V ozadji mu mati zapreti s prstom.

„Kaj pa zdaj, napis imam že?“

„Vprašaj ga, je-li zadovoljen in zdrav, in — da mu voščimo vse dobro ob novem letu.“

Za trenutje nastane vse tiho v izbi.

„Ljubi Matija!“ čita Lizika, „zeló nas vse skrbi, ali si zdrav in zadovoljen z vojaškim stanom . . .“

„Potem?“

„Potem — o našem gospodarstvu, kako gospodariva z materjo, da je živina zdrava, stari oče pa bolni . . .“

„Pustite me že —“

Za nekoliko minut dekle zopet jame čitati: „Pri nas je vse pri starem, toda verjem, da je žalostno, ker tebe ni. V hlevu, hvala Bogu, je živina zdrava. Stari oče vedno bolehalo, hudo kašljajo in tišči jih v prsih . . .“

Mir hočem imeti med svojimi narodi, da se bo doglala pod ugodnimi znamenji pričeta češko-nemška sprava. Ob koncu leta so dogodki vse te nade razpršili kakor pene in narodnostni boji divjajo po Avstriji z večjo silo nego poprej. Vzlasti se Nemci postavljajo vedno bolj na izključljivo narodno stališče, na stališče veliko-nemško, ki pomenja pogin nemškimi, vzlasti slovanskim narodom. In kak je ta boj? „N. Fr. Presse“ ga je imenovala ob neki priliki boj železa z ilovico. — Jedino ideja, ki je vstvarila Avstrijo, to je ideja katoliška, more tudi sedaj rešiti Avstrijo iz osodepolnih mrež, v katere jo je zapela liberalna politika, ki pozabivši na zgodovinski razvoj Avstrije, tira državo iz nesreče v nesrečo ter spodkupa njeno veljavo med evropskimi državami. — Avstrijskim narodom zabranjuje konfesionalno šolo, iz katere bi izhajali državljani zvesti Bogu in cesarju, najtrdnjša obramba domovini ob času nevarnosti.

Ideje napačnega liberalizma, ki se šopiri po avstrijskih šolah in vzlasti po vseučilišnih stolicah, seveda prodirajo tudi čez meje naše ožje slovenske domovine in njih zastopniki med nami jih vedno jasneje zagovarjajo v naših javnih zastopih. Politika moderno-liberalnih načel in strankarskega koristolovja skuša tudi v Slovenceh priti na površje; zato nam je prav minolo leto doneslo jako značilnih dokazov. Kako da taka politika namerava skrbeti za gmotno in duševno korist slovenskega naroda, to nam dovolj jasno kaže vprašanja o višji dekliški šoli in o legalizaciji, ki ste vzbudili mnogo hrupa med Slovenci v tem letu ter zdatno sčistile politično obzorje v ožji naši domovini.

Nasproti talmi-liberalnim neslovenskim poskusom osnovalo se je tudi na Kranjskem katoliško-politično društvo, kakoršna društva imajo Slovenci tudi po drugih kronovinah. Značilna resnica pa je, da so se katoliški Slovenci najbolj spodtikali ob „katoliškem“ imenu omenjenega društva; najglasnejša priča, kako skrajni čas je bil, da se je ustanovilo. To društvo je v preteklem letu vkljub raznovrstnim začetnim težavam prav krepko pričelo svoje delovanje, osnovalo na raznih krajih in vzlasti v Ljubljani svoje društvene shode, ki so obilno obiskovani pričali, kako si ljudstvo slovensko, zdravo v svojem jedru, želi takega društva, kjer bi se i ono vdeleževalo javnega življenja ter imelo priliko povedati svoje želje in svoje zahteve. — Prvi, najtežavnejši korak je storjen, trdno se nadejamo, da prav novo leto pokaže, da hočemo Slovenci vstrajno stopati na začetem potu v blagor našega vernega slovenskega ljudstva.

Pogled v novo leto nas sicer ne navdaja s posebnimi nadami, a ker ne prisegamo samo na načelo dejanjskih uspehov, marveč vemo, da bomo za svoje pošteno in požrtovalno delo prejeli pri Bogu svoje plačilo, naj ima zasnovano delo svoj uspeh ali ne; ker uspeh ni le od nas odvisen, zato stopimo s pogumom v mlado leto na novo delo pod svojo staro zastavo, obetajoč ji zvestobo vsak trenotek! V tem smislu kakor sebi tudi svojim slovenskim rojakom kličevo z Virgilijem: Durate et vosmet rebus servate secundis!

„Dete, dete, kje si vse to pobrala, saj bi še ranjki učitelj ne bil pisma tako skrpal, kakor . . .“

„Potrpajte, že vém naprej . . .“

„ . . . Tisočkrat na dan se tebe spominjamo, ti bi skoro ne verjel. Še ‚plavka‘ dostikrat kaj razumno zamuka, videča nas vse klaverne. Celó ‚rjavček‘ večkrat smukne na cesto in zré proti mestu, odkod boš prišel, ker revček ne vé, da je z naših gorá daleč — daleč do tebe. In tvoja draga mati, kako ves ljubi božji dan koprni po tebi; in če imenujemo samo tvoje ime ali kdo jame govoriti o tebi, ji že beseda zastaja v grlu — vém to po sebi — ter jo takoj . . .“

V izbi nastane nemir, obe materi objamete Liziko.

„Dekle, kdo bi mislilo to o tebi, — glej no, kako veš besedo zasukati; človeku se kar miho stori, ko te posluša — a vendar je to lepo.“

A tudi stari oče si potegne odejo čez glavo in si briše z žuljavo roko solzé.

Francek pogleduje zdaj materi, zdaj Liziko, čudeč se, kako je mčti jokati, ko se čita o ‚rjavčku‘, ki vedno takó veselo skače in znanca svoje pozdravlja z lajanjem.

Dekle pa nadaljuje:

„ . . . polijó solze. Večkrat tu sedi za mizo,

Dolenjska železnica.

Dné 20. t. m. smo poročali med dnevnimi novicami, da nameravajo nekatere kranjske občine odposlati do deželnega predsedništva ugovor proti zakonu o poroštvo čistega dohodka za dolensko železnico. Dostavili smo dotičnemu poročilu, da v celoti objavimo ugovor, ko nam prilično pride v roke. Tri dni pozneje smo že dobili z notranjske strani izvod napominanega ugovora s prošnjo, da ga objavimo. Včeraj smo prejeli dva izvoda, in sicer od županstev v Cerknici in v Senčurji pri Kranju. Ker smo dosledno zagovarjali zgradbo dolensko železnice, nismo takoj objavili tega ugovora, ker se nam je zatrevalo od mnogih strani, da bi utegnili s tem le škoditi podjetju samemu. Stvar pa je danes že javna, ker po Notranjskem so menda vsa županstva dobila ta ugovor za podpis in, kakor se čuje, tudi mnoga na Gorenjskem, dalje ga je tudi „Slovenski Narod“ včeraj pričel objavljati; zato ménimo, da ustrežemo svojim čitateljem, ako ga objavimo. Dostaviti pa moramo takoj na tem mestu, da se nikakor ne strinjamo z namenom tega ugovora in prepuščamo nepristransko sodbo čitateljem samim. Ugovor se glasi:

Visoko c. kr. deželno predsedništvo!

V zadnji seji letošnjega zasedanja sklenil je visoki deželni zbor kranjski zakon o poroštvo čistega dohodka za dolensko železnico ter naročil deželnemu odboru, da izposluje zanj Najvišje potrjenje.

Podpisani, ki nas vodi preverjenje, da ta zakon težnjam dežele kranjske ne koristi, marveč naši kronovini preti veliko škodo, smatramo za svojo patrijotično dolžnost, da se dotični promisleki mero-dajnemu mestu še pravočasno naznanijo, in zato vlagamo proti navedenemu ukrepu visocega deželnega zbora nastopni

ugovor.

Podpisani pozdravili smo svoje dni z veseljem deželno-zborski ukrep z dné 19. oktobra l. 1888., s katerim se je ugotovilo, da se bode dežela kranjska pri zgradbi dolenskih železnic vdeležila s prispevkom 500.000 gld. Storili smo to, ker za našo ožjo domovino kranjsko nič manj vneti nismo kakor nje izvoljeni zastopniki v deželnem zboru, in ker se je nam dozdeval ta ukrep korak, s katerim smo se zdatno približali uresničenju dolgoletne želje gledé zgradbe dolenskih železnic.

To se mora pred vsem naglašati radi tega, da se v okom pride očitaniu, češ, da so bili lokalni ali zasebni oziri podpisanim povod, da smo se začeli napominanemu ukrepu deželno-zborskemu protiviti.

Svečano torej izjavljamo, da naš ugovor ni proti zgradbi dolenskih železnic, koje smo željno pričakovali, naperjen, marveč proti načinu, po kojem bi se vsled napominanega ukrepa dežela kranjska gmotno vdeležila zgradbe s poroštvo čistega dohodka za 75 let.

Predmet temu ugovoru torej ni podjetje samo ob sebi, katero vsi za blagor naše dežele vneti že dolgo let željno pričakujemo, marveč le one velike žrtve, katere se deželi za železnice nakladajo.

gleda in zré . . . Gotovo je v trenotji v duhu pri tebi, s tem se ona tolaži in zopet umiri. Védi, da tudi drugim se ta kraj zdi pust, ko smo tu brez tebe . . . Piši nam kmalu, saj imaš več časa in spretnejšo roko nego jaz. Novega je tu med gorcanci malo. Iz naše vasi se je oženil Skalarjev sin v Zalesje; priženil je lepe novce. Dobili smo tudi novega črednika, ker stari Matevževac leži na smrt bolán. Par grošev smo skupili na semnju, torej ti mati pošiljajo za ‚novo leto‘ tu-le v papirčku nekaj — v poboljšek. Samo ti nas ne pozabi, — vsi se pa veselimo tvojega prihoda . . .“

„Jaz tudi, jaz tudi“, vriska Francek, vedoč, da mu bo Matijček česa prinesel iz mesta. „Mati, poslal bom Matijčku te-le podobice!“

„Miruj že; shrani podobice, ko pride Matijček domov, mu je boš pa tedaj pokazal!“

Lizika se pa napravi in nese pismo selu . . .

Zdaj jo je pa nepopisno veselje navdajalo in zavest, da bode po tem prvem poskusu ‚ljubemu Matijčku‘ mogla večkrat sporočiti svoje najiskrenejše želje. Da, jutri bode čital v Ljubljani pismo; spominjal se bode matere, starega očeta, druge matere, a tudi nje . . . Skoro bo prišel čas, ko se bodeta oba združila pred altarjem na veke! A. S.

Glasom gorenjega ukrepa morala bi dežela kranjska poroštvo čistega dohodka v letnem znesku 296.953 gld. za dolensko železnico prevzeti.

Po členu II., št. 2 drž. zak. z dné 6. junija 1890, št. 118 drž. zak., se bode državni zaklad pridobitve glavnice za to podjetje pod tem pogojem vdeležil, da dežela kranjska prevzame za najmanj 500.000 gld. glavinskih delnic po pari-kurzu ali pa primerno in približno jednako garancijo za obrestovanje in razdolžitvev prioritetnih zadolžnic, eventualno prioritetnih akcij.

S tem, da je visoki deželni zbor svoj ukrep z dné 19. oktobra 1888 razveljavil in sklenil, da se ne prevzamejo glavinske delnice v znesku 500.000 gld., marveč poroštvo za letni čisti dohodek v znesku 296.953 gld., izjavila je dežela, da smatra poroštvo vsaj za približno jednakovredno s prej sklenjenim prispevkom.

To pa ni v nobenem slučaju. Kako poroštvo je pa državna uprava smatrala vsaj približno jednakovrednim, oziroma je še smatra, se iz deželno-zborskih poročil, prilogi 53 in 67, ne more posneti, ker se tam le o tem govori, da stavi visoka deželna vlada po svojem mnenji prevzetju glavinskih delnic primeroma jednakovredno garancijo za pogoj, na kar se lahko misli, da zamore približno jednakovredna garancija tudi drugačna biti, nego garancija 296.953 gld. čistega letnega dohodka.

Sklepati smemo tedaj, da tudi visoka državna uprava ni prevzela tako velikega porošstva od dežele za pogoj stavila.

Jasno pa je, da prevzete tega porošstva tudi približno ni jednakovredno z začetkom določeno vdeležitvijo dežele.

Niti po vsebini, niti po obsegu ni jednakovredno.

Ako prevzame dežela glavinskih delnic v znesku 500.000 gld., ne bo njeno premoženje trajno obremenjeno; nekaj let trajajoča zguba obrestij v znesku 20.000 gld. pač ni vredna, da se imenuje in je popolnoma jednaka prispevku, s kojim mora dežela kako občekoristno podjetje podpirati, kakor je to eminentno zgradba dolenskih železnic. V to svrhu porabljen glavica je in ostane del deželnega imetja, koja bo reprezentovala vedno določeno prometno vrednost.

Prevzete porošstva za 75letni čisti dohodek 296.953 gld. pa je dolgotrajno obremenjenje deželnega imetja vsaj za ta čas.

V prvem slučaju uporabila bi se glavica 500.000 gld., v zadnjem pa glavica 7 milijonov, in breme bi bilo za deželo v drugem slučaju 14krat večje nego v prvem.

Ako je imela dežela moči in volje, da s takim deželnim poroštvo zgradbo dolenskih železnic pospešuje, moramo vsakako obžalovati, da je preteklo 25 let, ne da bi se bila poslužila teh pripomočkov, kajti pod takimi pogoji bi že davno zgradbo tako zaželjene železnice omogočila bila.

Čudno pa je, da železnični odsek svojega predloga ni utemeljeval s tem, da bi navel vzglede jednacij poroštev družih kronovin naše monarhije.

Ali naj bi Kranjska prva ta poskus napravila? (Dalje slédi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. decembra.

Notranje dežele.

Mladočehi in nemški liberalci — bratje. Nedavno so kvasili nemško-liberalni listi o dogovorih med Mladočehi in nemškimi konservativci; videlo se je na prvi pogled, da so to prazne čenče. Ni pa prazno, kar sedaj poročajo listi, — da se bratijo mladočeški liberalci z nemškimi. Znani vodja češke stranke realistov, prof. Masaryk, je namreč v svojem govoru omenjal namenov, ki naj jih ima češka zedinjena, napredna stranka. Njen namen je: združiti vse liberalne stranke v mogočno, vladajočo politično stranko, katere vodniki naj bodo nemško-češki liberalci — res „par nobile fratrum“. S tem seveda ni učeni profesor povedal nič novega, ker v tem oziru se je lepa sloga pokazala med liberalnimi Nemci in Čehi že večkrat v državnem zboru, vzlasti pa o priliki razgovora o šolskem vprašanji; tedaj so mladočeškemu Grégru najglasneje pritrjevali liberalni Nemci, ko je udrihal po konfesionalni šoli.

Katoliško politično društvo za češko kraljestvo je osnovalo dné 28. decembra v Pragi svoj društveni shod, pri katerem so govorniki vzlasti poudarjali potrebo, da se organizuje katoliška stranka

(Dalje v prilogi.)

na Češkem. — Ako bodo tak sad obrodile homatije na Češkem, bo to pričetek lepih dni za Čeha.

Tržaški mestni očetje v skrbi za katoliške cerkve. Znani italijanski zagrizenec d'Angeli je predlagal v mestnem zboru, izročiti prošnjo škofijskemu ordinarijatu, da se odpravi slovenska pridiga v škofijski cerkvi, češ, da cerkev obiskujejo le Italijani; ako pa ordinarijat temu ne ustreže, da občina ne dovoli več nobenih doklad za cerkvene potrebe.

Vnanje države.

Srbija. Med srbsko vlado in metropolitom Mihaelom je prišlo zopet do nasprotja. Metropolit je namreč imenoval dva srbska duhovnika za višja cerkvena dostojanstvenika, a srbski bogočastni in naučni minister je ovrgele to imenovanje ter imenoval na njuno mesto svoje kandidate. Kakor je videti, ne gre sedanja srbska vlada metropolitu Mihaelu nič kaj na roke, če tudi mu je bila s prva močno naklonjena.

Bolgarija. Iz Sofije se poroča dne 28. dec.: Zasedanje sobranja je bilo danes skleneno. Proračun za leto 1891. kaže 80.478.700 frankov dohodkov, 79.386.422 frankov pa troškov, torej znaša prebitok 1.110.278 frankov.

Nemčija. Kakor zagotavlja neko berlinsko poročilo, dovolila je kitajska vlada nemški državi, da bodo katoliški misijonarji sami kakor tudi njihova lastnina na Kitajskem pod varstvom Nemčije. Znaprej bodo smeli misijonarji v Kitajcih svobodno učiti. Istotako ne bode jim kitajska vlada več branila, graditi cerkve, samostane, šole itd. Gotovo se bode krščanstvo v Kitajcih v prihodnje vse drugače širilo, kakor do zdaj, ko so jih tako neusmiljeno preganjali in trpinčili.

Franctja. Dne 4. januarja se bodo vršile na Francoskem volitve v senat. Mej drugimi kandidati je tudi ministerski predsednik Freycinet, ki bi bil zelo rad voljen. Nedavno je govoril na shodu svojih volilcev blizu tako-le: „Na tléh, ki so bila toliko stoletij monarhična, snujemo svobodno republiko, ki vzbuja občudovanje sosednih držav.“ Zal, da večino francoskih politikov vodi sebičnost.

Braziltja. Omenjali smo že, da so braziljski škofje jednoglasno vložili ugovor proti mnogim protiverskim določbam nove braziljske ustave. Predsednik jim je dal na to lepe obljube, a izpolnil ni niti jedne. Zdaj pa so se obrnili vsi škofje z metropolitom vred z novo prošnjo na kongres, ki se je sošel v posvetovanje o novi ustavi, naj se vendar odpravijo protiverske postavbe. Ako se ne ugotovi njihovi želji, potem pade vsa odgovornost za navstali verski boj na one, ki so ga provzročili s takimi protiverskimi določbami.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, dne 27. decembra. (Stavba velehrama sv. Vida na Hradčanih. — Pastirski list ljutomeriškega škofa.) Vprašanje, kedaj bode dograjen velehram sv. Vida na veličajnem in starodavnem praškem Gradu, močno preveva vsako češko srce. Tisoč in tisoč Pražanov stavi si to vprašanje, kedarkoli se ozre gori proti Hradčanom, in kjerkoli sem čul pogovor o tej veličajni cerkveni stavbi, marsikdo je pritrjeval, da sovrstniki ne bodo čakali dovršenja velicega tega podjetja.

Vém, da so podjetja in velikanske ideje trebale dolgo časa v svoje uresničenje. A vendar je bolje, kar je nekoč napisal Shakespeare: „Pozno, pa vendar!“ Motreč zvršena dela in zgradnje, koje vodi „Društvo sv. Vida“, in opirajoč se na izrek prevz. nadškofa in kardinala grofa Schönborna, javljam, da bode cela stavba, ako se bode s temi denarnimi sredstvi in tako hitro gradilo, kakor od leta 1880 doslej, — dovršena v 12. letih. Saj je bilo še „Narodno gledišče“ zgrajeno v kratki dōbi; ko je divji živelj upepelil prvotno, nabrali so v nekoliko tednih nad jeden milijon goldinarjev!

V rokah imam vse letnike Svetovidskega društva za zgradbo napominanega velehrama od leta 1861 do leta 1887, v kojih so priobčeni vsi izdatki in prejemki in izkaz dovršenih gradenj. Tako so na pr. pričeli popravo visocega kora dne 20. septembra 1861 ter jo dovršili l. 1873, torej v 12. letih, in za-njo potrošili — 566.637 gld. 15 kr.!

Od leta 1874 pa do leta 1879 napredovala je stavba zelo počasi. Boljša dōba je napočila „Društvo sv. Vida“ l. 1880, ko so počeli graditi po novih načrtih arhitekta gosp. Jos. Mockra. Od tega leta se gradi s podvojenimi močmi in hitro, tako, da se vsako leto pomnoži stavba z novim oddelkom. V tej dōbi se je izdalo od leta 1880 do l. 1887 na stavbo 649.078 gld. 10 kr. Ako se pomisli, da se je v letih 1888 do 1889 izdalo in se potroši na leto po 90.000 gld., iznašajo vkupni troški za dōbo od leta 1880 pa do l. 1889 vsoto 829.078 gld., in za vsa stavbena leta od leta 1861 do leta 1889 ogromno svoto: 1 milijon 697.890 gld., a vzlic temu je v dovršenje stavbe treba še 1.500.000 gld.

Zdaj dobiva stavbeno društvo vsako leto od češkega deželnega zbora po 50.000 gld., od države 15.000 gld., od cesarske obitelji 6000 gld. in od praškega mesta po 1000 gld. Zbirke znašajo na leto nad 3000 gld., prispevki od členov blizu 9000 gld., vse to iznaša že 84.000 gld., poleg tega dobiva društvo vsako leto znatnih daril in volil, tako, da mu je zagotovljen letni dohodek 90 tisoč goldinarjev, vrhu tega je pa leta 1887 ostalo še v blagajnici 140.178 gld. Iz tega je torej razvidno, da se je nadejati dovršenja vsaj v 12. letih.

Velehram sv. Vida gradi se pomerno cenō, da, ceneje, nego votivna cerkev na Dunaji in velehram v Kolónji ob Renu; dobro, da imamo kamen za zidanje domá in dobre, a skromne delavce. Stavba votivne cerkve na Dunaji je trajala celih 24 let (1856 do 1879) in je pogoltnila 4.035.516 gld. Stavbeni odbor je potrošil na leto po 174.000 gld., torej še jedenkrat toliko, kakor pri nas, dasi je votivni hram manjši od našega.

V Kolónji ob Renu je dograjevanje in popraviljanje cerkve trajalo 57 let; a pomisliti treba, da je odbor imel dostatno novecev na razpolaganje; prejel je med stavbeno dōbo od države svoto 6.345.252 mark, in od leta 1842 do leta 1880 so potrošili za popravo in zgradbo cerkve vkupe 18.427.552 mark. Dalje treba uvaževati, da „Društvo sv. Vida“ vse hitreje gradi, nego sam cesar in kralj Karol IV., koji je založil leta 1344 sedanji svetovidski hram, in ni čakal zgradbe visokega kora, ker je bil ta stoprav 7 let po njegovi smrti dovršen. Celih 41 let torej so gradili v XIV. stoletji samo mali oddelki cerkve. Kar je stavbo velehrama v Kolónji tako pospeševalo, namreč občna gorečnost in navdušenje širjih ljudskih vrst, vse to pogrešamo pri Čehih.

V Kolónji so smatrali vso stavbo kot častno, skupno podjetje vsega nemškega naroda, v koje svrhu so prispevali i nekatoličani. Kolónjsko društvo je prirejalo prelepe slavnosti, kojih so se vdeleževale ogromne tolpe občinstva; posluževalo se je vsemožnih agitacijskih sredstev v uresničenje velikanskega podjetja; konečno je bila prirejena loterija v korist cerkvene stavbe.

Pri nas so se sicer trudili, n. pr. ustanovnik svetovidskega društva V. Pešina, grof Fr. Thun in drugi, vzdramiti in razvneti slično navdušenje za stavbo našega hrama, a ni se jim posrečilo. Dandanes, ko absorbuje vse moči notranji politični boj na Češkem, zanima se le malo število rodoljubnih in navdušenih mož za to stavbo. To je tudi jedna izmed mnogih ran na češkem narodnem telesu, o koji bi rajši molčal, da bi ne imel nadeje v boljši obrat.

O pomenu velehrama sv. Vida v narodnem in verskem oziru pše čast. gosp. katehet Fr. Ekerl, Slovincem znani pisatelj, nastopno: „Velehram sv. Vida je nam katoliškim Čehom na širnem svetu najdragocenejša svetinja. — Tu so bili med radovanjem vsega naroda kronani s sveto korolo svetega Vaclava junaški kralji naši. Nagrobja in njih rakve silno prevevajo vsako češko srce, in ta sveta korona sv. Vaclava, shranjena v tem bramu, spominja nas zlasti najslavnejšega češkega vladarja, pobožnega, vélicege očeta domovine, Karola. Tu počivajo praški velepastirji in premnogi odličnjaki, kojih imena so zlato napisana v povestnici naši. Sredi kraljevskega gradu povspenja se naš velehram nad materjo Prago — slavni spomenik velike minolosti, vedni buditelj vere in pobožnosti; svetinja, do koje vsi katoličani staroslavne korone svetovavlavske negujejo neizrečno spoštovanje in ljubezen, — poslopje, kojemu gledé umeteljstva daleč po Evropi ni jednekega.“

Dnevne novice.

(Novoletno čestitanje.) Po vsakoletni navadi je tudi danes izražal mil. gosp. stolni prošt dr. Klofutar v imenu stolnega kapiteljna in duhovščine ljubljanske prevzvišenemu gospodu knez oškofu iskrena voščila za novo leto ter mej drugim v svojem nagovoru omenjal trudoljubivega delovanja avstrijskih škofov za versko šolo. Prevzvišeni knezoškof zahvaljujoč se za novoletna voščila izrazijo željo, naj bi prepričanje o potrebi verske šole vedno bolj se razširjalo in izginilo iz vseh krogov napačno mnenje, da Slovincem ni potrebna verska šola, češ, da je naše ljudstvo dobro in verno. Versko šolo morajo zahtevati škofje kot váruhi katoliške resnice in boriti se zá-njo vsi zavedni katoliki tudi med Slovenci.

(Občinski svet ljubljanski) je imel sinoči sejo. Ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo danes priobčiti obširnega poročila, omenimo le, da je mestni zbor sklenil, število redarjev zvišati na 36 stražnikov in 2 detektiva. Na predlog odbornika g. Prosenca zbor sklene, da bode posredoval pri šolskih oblastvih, naj bi se pouk za učence in nēenke I. in II. razreda pričenal stoprv ob 9. uri. V komisijo za dopolnilne volitve trgovske in obrtniške zbornice je bil izvoljen podžupan g. Petričič. Prošnji „Alojzjevišča“ se je ugodilo, prošnja Al. Korzike se je odklonila.

(Zakon, s katerim se vravnava učiteljske plače na Kranjskem), je sicer razglašen v deželnem zakoniku in veljaven, pa plače še niso vravnane, da bi se mogle že s 1. januarjem nakazati učiteljem. Deželni šolski svet se je že posvetoval o uvrščenju učiteljskih mest v nove štiri razrede, a po zakonu mora tudi deželni odbor pritrčiti sklepom deželnega šolskega sveta. Sicer pa učitelji, katerim se bode plača povišala, in takih utegne biti dve tretjini, ne bodo na izgubi zaradi zakasnenja, ker se jim zvišana plača šteje po zakonu od 1. januarja nadalje. Iz poročila čast. g. kanonika Klunsa v deželnem zboru o proračunu normalno-šolskega zaklada posnamemo, da od 530 učiteljskih služet pride le 26 (5%) v I. razred s 700 gld., 53 (10%) v II. razred s 600 gld., 186 (35%) v III. razred s 500 gld., in ostalih 265 (50%) v IV. razred s 450 gld. Provizorični učitelji, katerih je 70, pa dobivajo le po 360 gld. na leto in so jim te znižane plače že nakazane.

(Železniška dovozna cesta v Trzinu) je dodelana, torej se bode tudi ta postaja otvorila, ko se bode začelo voziti po kamniški železnici. Gospod Majdič bode od svojega mlina v Jaršah napravil železni tir do kamniške železnice.

(V Šiški) je dne 29. t. m. ogledovala komisija občinsko cesto, katera vodi iz Šiške na polje preko državne in kamniške železnice in ki se je zaprle zaradi nove železnice. Ker to silno ovira vožnjo iz Šiške na onostran železnice ležeča polja, pritožila se je občina proti zatvorjenju te ceste. Namerave se torej napraviti cesto pod železnico, kar bi po proračunu inženjerev stalo najmanj 8000 gld. Državna in kamniška železnica bi jeden del troškov prevzela, ostalo pa bi morali plačati posestniki, kateri potrebujejo to cesto in občina. Obravnava se nadaljuje, ker se ni doseglo sporazumljenje gledé doneskov k zgradbi.

(Za nadučitelja v Šiški) je deželni šolski svet imenoval gosp. Antona Javorška, nadučitelja v Mengišu.

(Africanska misijonarja.) P. Ksaver Geyer in P. Daniel Sorur Pharim Den sta sinoči v hiši katoliških rokodelskih pomočnikov predavala o suženjstvu ob belem Nilu, kjer je njuna misijonska postaja. Ustanovljena je bila leta 1846; prvi vodja je bil P. Maks Ryllo, ki pa je kmalu umrl v Kartumu. Njegov naslednik je bil naš rojak dr. Ign. Koblehar, ki je postajo utrdil ter ji pridobil pokroviteljstvo presvetlega cesarja avstrijskega. V Kartumu je zgradil velikansko hišo in postaji sv. Križa in Gondokoro. Obširno je P. Geyer govoril o novem proroku Mahdiju, njegovem kraljestvu, o trštvi s sužnji itd. Gospod misijonar je sicer govoril celo uro tako zanimivo, da bi ga bili še radi poslušali. Naposled je tudi zamorski duhovnik v nemškem in francoskem jeziku ob kratkem povedal svojo zgodovino in svojih bratov žalostno stanje. — Navzoči so bili prevzvišeni gospod knezoškof in mnogo odličnega občinstva.

(Iz vipavske doline) se nam poroča: Celi december burja neprenehoma brije, da ljudje kar v cerkev niso mogli. A tako hude, kakor je bila v nedeljo in ponedeljek, ljudje ne pomnijo. Iz St. Vida do Vipave je nekda večeraj 16 mož držalo pošto, a vse preobrnilo, proti Šturji jim je vzelo celo zaboj za pisma. Vendar so pisma rešili, a ostanki se še danes vidijo. Koliko šip je utrla, koliko kamna in opeke je zmetala s streh, oluščila smeta od zidu in koliko drevca je polomila, videli bomo še le takrat, ko pojenja. Nebo je sicer jasno kakor ribje oko tudi obligatne zastave na Nanosu, Kelku in Čavnu ni, a vendar te hoče zdaj prevrniti, zdaj zopet vzdigniti od tal. Tudi na goriško stran ni dosti bolje; poštni voz se je večkrat prekucnil, ostali promet je pa tako ustavljen.

(Odpoved.) Ravnatelj kranjske hranilnice, gospod dr. Jos. Suppan, odpovedal se je odvetništvu in je izbrisan iz seznama kranjskih odvetnikov.

(Ljubljanske čitalnice pevski zbor) je pri večrajšnjem obnem zboru sklenil, da se razdruži. Kakor se nam poroča, bila so temu povod nasprotja med izvršujočimi in plačujočimi člani. Skoraj 30 let je pevski zbor ljubljanske čitalnice slovel kot jeden prvih na Slovenskem ter sodeloval skoraj pri vseh večjih slavnostih tudi izven Kranjske; sedaj pa se razdruži vsled — osebnostij, kar je med nami že stara navada. Svojega imetja pevski zbor ni imel, med udi nabrano gotovino je podaril družbi sv. Cirila in Metoda 100 gld., „Narodnemu Domu“ pa 130 gld.

(Občni zbor Slovenskega učiteljskega društva) vrátil se je v ponedeljek ob 9. uri v magistratni dvorani; navzočih je bilo nad 50 učiteljev in učiteljic. Zborovanje je pričel predsednik društva c. kr. šolski nadzornik g. Andrej Žumer, pozdravlja mnogobrojno došle člane. Pred vsem omeni, da sta bila za društvo dva vesela dneva v minolem letu, to je bil dan poroke nadvojvodinje Marije Valerije in desetletnica g. barona Winkler-ja, odkar je postal deželni predsednik na Kranjskem, moža, ki ni le skrben oče vsi deželi kranjski, ampak tudi posebno naklonjen učiteljstvu. V obeh slučajih odzval se je odbor korporativno z najudanejšimi čestitkami. Ustanovitelj „Učiteljskega Tovariša“, g. ravnatelj Andrej Praprotnik, je po tridesetletnem uredovanju list prepustil „Slovenskemu učiteljskemu društvu“, katero ima sedaj svoje glasilo, katero naj bi društvu bilo v podporo. Veselo znamenje je gotovo, da so se povsod ustanovili in se še ustanavljajo v raznih delih dežele okrajna učiteljska društva. To pa nikakor ne ovira delovanja „Slovenskega učiteljskega društva“. Ono ostane, kar je bilo, osrednji organ za vse slovensko učiteljstvo, ker šteje udov po raznih krajih Kranjske in tudi v vseh drugih slovenskih kronovinah. Predsednik omeni, da je društvo pristopilo k „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“ in se vdeležilo po delegatih občnega zborovanja v Celji. Društvo hoče tudi nadalje delovati v eminentno lojalnem smislu, na podlagi obstoječih šolskih postav za prid in napredek ljudskega šolstva po vseh slovenskih kronovinah. Za to delovanje ga budi Najvišji zaščitnik ljudskega šolstva v Avstriji, presvetli cesar Fran Josip I., kateremu zakliče govornik trikrat „Slava“ in „Živio“. Tajnik g. Krulec obširno poroča o odborovem delovanju. Odbor je odposlal dež. zboru peticijo za zboljšanje učiteljskih plač, katero se je letos doseglo. Žal, da ne bodo tega deležni tudi ljubljanski učitelji in učiteljice. Hvala za to gré sploh vsem deželnim poslancem. Tajnik dalje izreče zahvalo g. Andreju Praprotniku, ki je društvu odstopil „Učiteljskega Tovariša“, kateremu je urednik g. Žumer, upravitelj pa g. Kokalj. Pri tem pa je mnogo pomagal z besedo in dejanjem c. kr. okr. šol. nadzornik g. Fr. Levec. Naj bi se vsi učitelji zvesto oklenili društvenega glasila, posebno pa sotrudniki. Gosp. prof. Antonu Nedvčdu se je izročila diploma častnega člana, ki je obljubil, da ostane vedno iskren prijatelj slov. učiteljstva. Národní deželni poslanci so želeli imeti klubova posvetovanja v društveni sobi. Ker pa hišni gospodar grof Blagay s tem ni bil zadovoljen, je odbor stanovanje odpovedal in knjižnica se je prenesla v prostore II. mestne šole. Umrli so tekom leta: Gospa učiteljica Kernova, omožena Přibilova, bivši predsednik društva gosp. Govekar in g. L. Arko, nadučitelj v Sodražici. Vsem blag spomin! Odbor je imel sedem sej, društvo šteje nad 80 pravih, dva podporna in jednega častnega uda. Naj bi slov. učiteljstvo tudi v prihodnje delovalo v lepi slogi z duhovščino v prid slovenske mladine! Zbor je odobrova potrdil tajnikovo poročilo.

Blagajnik gosp. nadučitelj Tomšič poroča o denarnem stanju društva, katero je še precēj povoljao. Dohodki so iznašali skupno 166 gld. 1 kr., v blagajnici je ostalo še 87 gld. 16 kr. Pregledovalci računov izvolijo se gg.: Armič, Jozin in Majer. Knjižničar gosp. Kokalj poroča, da ima društvo doslej nad 300 knjig in da je natisnen zapisnik knjig, kateri je vsakemu društvniku na razpolaganje. — Potem se je razpravljalo o prenarredbi društvenih pravil. „Učiteljski Tovariš“ postane lastnina in glasilo društva in dobi istega vsak ud, ki plača 3 gl. udnine. Podporni člani plačajo 1 gld. na leto. Ako bi se društvo razrušilo, pripade vse društveno premoženje „Kranjskemu učiteljskemu podpornemu in penzijskemu društvu“ za učiteljske vdove. Gospod učitelj Lu z n a r naglašuje velike zasluge ravnatelja gosp. Andreja Praprotnika za „Slovensko učiteljsko društvo“ s tem, da mu je „Učiteljskega Tovariša“ brezplačno izročil v last. in za slovensko ljudsko šolstvo sploh ter nasvetuje, naj se gospod ravnatelj Andrej Praprotnik izvoli častnim članom, čemur zbor enoglasno z „Živio“ in „Slava“-klici pritrdi. — Gosp. Trost nasvetuje, naj bi vdovi umrlega učitelja gosp. Govekarja, kateri je v najhujših časih protinarodnega pritiska vodil kot predsednik „Slovensko učiteljsko društvo“ in si s tem pridobil velike zasluge, društvo darovalo primeren znesek za spomenik pri sv. Krištofu. G. Tomšič ta nasvet podpira in naglašuje, da je ranjki g. Govekar v najhujših časih od leta 1876. do 1882. vzdržal „Slovensko učiteljsko društvo“ na površji. Sklene se, da odbor določi pripevek. — Za občni zbor „Zveze slov. učiteljskih društev“, kateri se bode drugo leto jako slovesno vršil o Binkoštih v Trstu, izvolijo se gospodičina Miklavčič, dve gospodičini Praprotnik in gosp. Trost. Ostali trije delegati bodo se pozneje izvolili izmed ljubljanskih učiteljev. V društveni odbor so bili izvoljeni gg.: Žumer, Krulec, Tomšič, Kokalj, Bahovec, Furlan, Razinger, Raktelj in Trost. Gosp. predsednik Žumer se v sklepnem govoru zahvaljuje za mnogobrojno vdeležbo in posebno veselje izraža, da je navzočih lepo število gospodičin učiteljic. Potem je predaval gosp. učitelj Lu z n i k o didaktično jako zanimivo in poučljivo.

(Celovski Slovenci in ljudsko štetje.) O tem piše celovski dopisnik „Čehu“: „Vsi smo radovedni, kako se bode končalo ljudsko štetje v Celovei. Ko bi nemška gospôda na magistratu zopet tako zmanjšala število Slovencev, kakor pri zadnjem štetju, vlečili bodo Slovenci pritožbo, katero bodo podpisali vsi, da se bode vlada uverila, kje je pravico ljubje.“

(Državnozbornske volitve) namerava vlada, kakor se poroča z Dunaja, razpisati še-le prihodnje jesen; delegacije bodo zborovale meseca maja.

(Južna železnica) je imela letos dohodkov 41.517.796 gld., za 28.515 gld. več ko v prejšnjem letu.

(Zgubil) je nekdo zlato uro z zlato veržico. Ura je dragocen spominček in ima na zadnji strani vrezane črke „Dr. V. C. S. 6/VI. 88“. Najditelj naj oddá uro v tukajšnji mestni stražnici proti dobri nagradi.

Raznoterosti.

— Zamenjeni trupli. V Sofiji izhaja joči list „La Bulgarie“ pripoveduje to-le zanimivo dogodbo: Nedavno je umrla v Nici neka Nemka W. Njena v Potsdamu bivajoča mati je brzojavila v Nico, naj se pošlje truplo umrle hčere v Potsdam. Ko so krsto odprli, da bi mati še jedenkrat videla obraz svojega otroka, osupnila je zagledavši v krsti truplo starega ruskega častnika v uniformi. Dotični pogrebni zavod se je bil namreč zmotil ter poslal truplo umrle Nemke v Smolensk, ruskega častnika pa v Potsdam. Ko je mati zvedela, od kot ta pomota, pisala je oblastvu v Smolensk, naj pošlje truplo njene hčere v Potsdam. Toda oblastvo jej je odgovorilo, da je njeno hčer pokopalo s častjo, kakoršna je zaslužil častnik.

— Največji hôtel na svetu. Kakor se poroča iz Novega Yorka, sozidal bo Waldorf Astor hôtel, ki bo največji na svetu. Imel bo 17 nadstropij in bo 225 čevljev visok. Zgrajen bo iz opeke in bo stal jeden milijon dolarjev.

Predrzna popotovalka. Iz Carjigrada se poroča: Angleška pisateljica Bishop je ravnokar iz Kalkute došla semkaj. Na konji je prepotovala dolgo pot od Indije do Trapecunta in istotako spremljevana od jednega svojih služabnikov prepotovala je Afganistan, Perzijo in azijsko Turčijo. V Perziji pa so jo napadli roparji in jo popolnoma oropali; svoje življenje pa je otela z begom v Teheran.

Telegrami.

Trst, 30. decembra. Avstrijsko-ogrška ladija „Maria Adriana“ se je odtrgala pred večerajšnjem vsled silne burje v tržaškem pristanišči od sider in utonila, četudi so jo skušali rešiti trije lloydovi parniki. Šest mož so oteli, štirije so utonili.

Rim, 30. decembra. Od 1. januarija 1891. l. naprej bo moral plačati vsakedo en frank vstopnine, kedor si bo hotel ogledati vatiškanske muzeje in galerije.

Pariz, 30. decembra. „Journal des Débats“ poroča, da je Parnell sinoči došel semkaj. Z O' Brienom se bržčas snide v Parizu.

Dunaj, 31. decembra. „Wiener Zeitung“ objavlja postavo o nadaljni začasni uravnavi

kupčijske pogodbe s Turčijo in Bolgarijo; nadalje razglas celokupnega ministerstva o podpori povodom povodnji na Češkem, Nižje-avstrijskem, Zgornje-avstrijskem, Šleziji in Predarelskem prizadetim prebivalcem kakor tudi o državni podpori za stradajoče Moravce.

Varšava, 31. decembra. Okrajno sodišče v Petrokovu je obsodilo dva prebivalca iz Lodza, ker sta šuntala ljudi, naj se selijo v Brazilijo, na enoleino ječo.

1. številka IV. letnika je ravnokar izšla v obsegu treh pôl in okrašena z ličnimi ilustracijami; tudi zavitek je ilustrovan. Razposlal se bode „Dom in Svet“ v petek dné 2. januvarija prih. leta. Vsebina mu je nastopna: 1. „P. Ladislav Hrovat“, c. kr. prof. v p. Sp. F. H. 2. „Kam?“ Zl. J. — ek. 3. „Kakor — nekaj!“ Zl. Josephus. 4. „Erazem Tattenbach“. Zaloig. Piše Prokop. 5. „Gostačeva hči“. Piše T. 6. Florijan Skomljan“. Piše Martin Molek. 7. „Na valovih Savinje“. Sp. A. Sušnik. 8. „Sebi“. Zl. J. — ek. 9. „Povodnji mož“. Zl. A. H. 10. „Misli“. Zl. — a—. 11. „Andrej Kačič-Miošič“, narodni hrvaški pesnik. Piše Fr. Kovačič. 12. „Dva kralja.“ Romanca. Zl. A. M. 13. „Črtice iz zgodovine slikarstva, zlasti slovenskega.“ Piše — i — 14. „Beseda — kje si?“ Piše J. M. 15. „Časnikarstvo poljsko (varšavsko).“ Piše Tytus Sopotzko. 16. „Porabne misli o slovenščini v govoru in pismu.“ Piše F. S. Lekše. 17. Slovstvo. A. Slovensko. Letopis „Matiice Slovenske“ za l. 1890. Uredil Anton Bartel. — Občna zgodovina za slovensko ljudstvo. Piše Jos. Staré. — B. Hraško. Ptice. Nap. Davorin Trstenjak. — O pristojnom ponašanju i čistoči. Nap. Jos. Kotarski. — Duhovna razmatranja. Nap. dr. M. Stiglič. — Ruska biblioteka. — C. Češko. Život na onom svêtê. Pod. Eliáš Mérič. — O bidê lidské. — Kratochvíluá historie optáku Velikánu Velikánoviči. Nap. Fr. C. — D. Srbsko. Narodne pripovijesti i presude. Pok. Vukvit. Vrčević. 18. Raznoterosti. Naše slike. — Ladija v ljubljanskem barju. — Slike: 1. „P. Ladislav Hrovat“, 2. „Sveta družina v betlehemskem hlevu“, 3. „Povodni mož“, 4. „Andrej Kačič-Miošič“, 5. „Slikar“, 6. „Obdarjenje kónj v Št. Jerneju na Dolenjskem“, 7. „Ljubljanska stolnica in škofijska palača“. — Cena listu je: Za celo leto 3 gld.; za pol leta 1 gld. 50 kr. Za več dijakov skupaj na leto 2 gld. 60 kr. Vredništvo in upravnništvo je v „Marijanišću“. Za ljubljanske naročnike posreduje iz prijaznosti „Katoliška Bukvarna“.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v vrst
		srakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
30	7. u. zjut.	744.3	-11.4	sl. jvzh.	oblačno	3.90
	2. u. pop.	745.4	-9.6	sl. vzh.	sneg	
	9. u. zveč.	747.6	-10.2	„	oblačno	
Srednja temperatura -10.4°, za 7.5° pod normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrašeno poročilo.)

31. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	90 gld. 10 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ „ 16% „	90 „ 15 „
5% avstr. zlata renta, davka prosta	106 „ 95 „
Papirna renta, davka prosta	102 „ 45 „
Akcije avstr.-ogerske banke	990 „ — „
Kreditne akcije	306 „ 75 „
London	113 „ 70 „
Srebro	— „ — „
Francoški napoleond.	9 „ 04 „
Cosarski cekini	5 „ 41 „
Nemške marke	55 „ 90 „

Hiša na prodaj na Vevčah pri papirnici,

ki se lahko porabi za gostilno, prodajalnico ali pa za stanovanje tovarniškim delavcem. Pogoji se zvedó v gostilni pri gospej Kuharjevi pri D. M. v Polji.

Stare orodje popravlja in prenavlja, posrebuje in
Ivan Kregar,
 pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja
 LJUBLJANA, Poljanska cesta 3,
 (zraven gostilne »pri zvezdi«),
 opozarja in topla priporoča pred. duhovščini in sl. cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno **pasarsko delalnico**,
 v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih **cerkveno orodje**, kot: (9) **monstrance, oltorije, kelihe, tabernakeljne, svečnike, lestence** itd.
 iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó po poslanih uzorcih ali lastnem načrtu.
 Ilustrovani ceniki pošljejo se gratis in franko. (11)

Ustanovljeno 1781. leta.

Zalogo najlepših **grobni spomenikov**
 ima **Eduard Hauser,**
 c. in kr. dvorni kamnoseški mojster,
Dunaj, IX., Spitalgasse št. 19^r.

Grobni nakit od granita, grobno omrežje in grobne svetilnice itd. Naročila za izdelovanje rakev, prevažanje spomenikov in vsa v to stroko sodajoča naročila se hitro in uaj- (52-9) ceneje izvršujejo.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Najnižje cene. Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
 tovarna dežnlkov,
 Ljubljana, Mestni trg 15.

VIZITNICE
 priporoča
KATOL. TISKARNA.

Sargova glicerina zobna crema.
 Izvstno sredstvo za lepe svetle zobe.
 Po kratki rabi neobhodno potrebno sredstvo za čiščenje zob.

Kalodont.

Od zdravstvenega urada potrjeno.

Prav prillično na popotovanji. Dišeče okrepevalno. Neškodljivo celo za najnežnejše zobe.

V Nemčiji, Franciji itd. se rabi že z največjim vspehom, nadalje na dvorih, v najvišjih krogih, kakor tudi v navadni družini.

Dobiva se v lekarnah in parfumerijah itd. Komad 35 kr. (10)

K novemu letu
 izreham vsem svojim p. n. gostom, prijateljem in znancem

najboljša voščila
 proseč nadaljnje naklonjenosti.

Franc Ferlinz
 z obitelji.

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljuje se najtopleje za dosedanjo naklonjenost priporoča se udano podpisani povodom nastopa novega leta p. n. častitemu občinstvu, zlasti prečast duhovščini, najuljudneje tudi v prihodnje, zatrjuje, da bode v svoji

brivnici na Šentpeterski cesti št. 2
 skrbel za najboljšo postrežbo.
 Svojim častitim naročnikom voščim veselo novo leto.

(1) **Josip Bukovnik,** brivec in vljasuljar.

Trgovina z železnino
ALBIN-a C. AHČIN-a,
 v LJUBLJANI, Gledališke ulice šte. 8,

ima vedno bogato zalogo peči, samostalnih štedilnih ognjišč in posameznih delov za nje, kakor: vratice, vratice ognjišč za silo, ognjiščnih oklepov, roštov za praženje, plat. cevi za dimnike itd.

Staro železo, mesing, baker, kositar, cink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah. (12-12)

St. 24696. **Razglas.** (3-3)

V § 13. določil o dobivanji vode iz vodovoda mesta ljubljanskega je ustanovičeno, da je plačevati

vodovodno naklado
 v štirih enolikih obrokih ob začetku vsacega četrtletja solnčnega leta.

Po vodomeru oddajano vodo in kakove večje potroške je plačevati **konce vsakega meseca** (za bolj malo tudi konce vsakega četrtletja).

Pristojbino za vodomere in ono za požarne pipe ali hydrante je plačevati v poluletnih naprejšnjih obrokih.

Hišni gospodarji bodo dobivali **plačilne naloge dné 1. januarija, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra.** Predpisani znesek pa bodi vplačan med **1. in 14. dném februarija, 1. in 14. maja, 1. in 14. avgusta in 1. pa 14. novembra meseca.**

Onim hišnim gospodarjem, kateri ne bodo plačali pripadajoče vodovodne naklade do obrokov tu navedenih, zaračunavale se bodo **6%** zamudne obresti; če pa vodovodna naklada ne bode plačana pri mestni blagajnici najkasneje do **30. aprila, oziroma 31. julija, 31. oktobra in 31. januarija,** bode mestna občina po upraviteljstvu mestnega vodovoda **zaprla dotok vode v dotično hišo** in izterjala zaostalo vodovodno naklado izvršilnim potom.

P. n. hišni gospodarji naj vzmó na znanje to naredbo in naj se po nji ravnajo.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
 dné, 23. decembra 1890.

Župan: Grasselli, l. r.

Zobozdravnik Schweiger

stanuje

hôtel „Stadt Wien“ (pri Maliču)
št. 23 in 24, II. nadstropje.

Ordinira vsaki dan od 9. do 12. ure
dopoldne, od 2. do 5. ure popoldne.
Ob nedeljah in praznikih od 9.
do 1/2 1. ure.

Najnovejše iznajdbe in sredstva v zobozdravništvu. Najboljše plombe, po barvi zobem prikladne. (20)

☛ Za vsa dela se jamči. ☛

Spretnega orglarskega

ali pa tudi

mizarskega pomočnika,

ki je pri orglarstvu že dlje časa delal,
tako sprejme (3-3)

Franc Goršič,
orglarski mojster v Ljubljani.

Vsem čast. znancem in prijateljem vošči

veselo in srečno novo leto

(2-1) rodbina Karol Pollak-ova.

Vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem vošči

veselo novo leto 1891

(1) rodbina Mosche.

Velečastitim in p. n. naročnikom želi

srečno in veselo novo leto

ter prosi naklonjenosti v bodoče

(1) Leop. Tratnik,
pasar v Ljubljani, sv. Petra cesta 27.

Sargove glicerinske specialitete.

Odkar sta izumila glicerinske specialitete F. A. Sarg in Karol Sarg, rabi jih Njeno Veličastvo cesarica in drugi udje cesarske naše rodovine, kakor tudi mnoge tuje knežje rodovine. Te specialitete priporočajo: prof. baron Liebig, prof. pl. Hebra, pl. Zeissl, cesarski svetnik pl. Scherzer itd. itd. dvorna zobozdravnik Thomas na Dunaji in Meister v Gothi td.

Glicerinsko milo, pravo, neponarejeno v papirji 60 kr., v škatljici 65 kr., v deščicah po 3 koščke vkupe 90 kr., v škatljici po 3 koščke 60 kr.
Medeno glicerinsko milo v zavitku po 3 koščke 60 kr.
Tekoče glicerinsko milo v steklenici 65 kr.
(Najboljše sredstvo za razkave noge in nečisto polt.)

Glicerinska ustna krema v steklenici 50 kr.
Glikoblastol (sredstvo za lepe lase in odstranjenje lisjav itd.) v steklenici gl. 1. —
Toaletno karbol-glicerinsko milo v zavitku po 3 koščke 1.20

KALODONT, glicerinska zobna krema po —.35
(Izvrstno sredstvo za lepe svitile zobe.)

F. A. Sargov sin & comp., c. in kr. zalagatelj na Dunaji.
Dobiva se v vseh lekarnah in parfumerijah. (19)

Razglas.

Ravnateljstvo

c. kr. priv. vzajemno-zavarovalne družbe proti požaru v Gradci

najljudneje naznanja svojim p. n. družbenikom, da se

vplačevanje društvenine za l. 1891 prične s 1. januarjem 1891. l.

ter se vsprejema vsaki čas pri društveni blagajnici v lastni hiši št. 18/20 Sackstrasse v Gradci ali pa pri zastopništvih v Celovci in Ljubljani *) in pri okrajnih komisarijatih.

Nadalje se naznanja, da se povrne, razven z razglasom z dné 5. septembra 1888, št. 12.480, splošno dovoljenih odpisov od po tarifu predpisanih društvenih doneskov onim p. n. deležnikom, kateri so bili vže prvih devet mesecev l. 1889. pri družbi za poslopja zavarovani, a so poslej brez prestanka zavarovani ostali, oziroma tudi 1891. l. zavarovani ostanejo vsled sklepa občnega zbora z dné 5. maja 1890. l. od gospodarstvenega predobitka dociljenega v upravniskem letu 1889. pri oddelku za zavarovanje poslopij še petnajst odstotkov od čistega društvenega doneska.

Gradec, meseca decembra l. 1890.

Ravnateljstvo

c. kr. priv. vzajemno-zavarovalne družbe proti požaru v Gradci.

*) Pisarna zastopništva v Ljubljani je v društveni hiši na Marije Terezije cesti št. 2, prtilčno tik veže.

(Ponatisi se ne plačujejo.)

(1)

Velečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom voščim podpisana

prav veselo in srečno novo leto

ter priporočam tudi v bodoče svojo bogato zalogo mnogovrstnega blaga za vsakoršno

cerkveno obleko,

dalje krasno in trpežno izdelane

mašne plašče, pluvijale in dalmatike, bandera, zastave, baldahine in banderčke pred sv. R. Telesom.

Razno blago za cerkveno perilo istotako že izgotovljeno, kakor: albe, korske srajčice, korporale in raznovrstne rutice imam vedno v veliki izbiri v zalogi.

Naročila na vezenje izvršujem točno ter preskrbim zameno, popravo in prenovljenje starega cerkvenega orodja.

V zalogi imam tudi pasarske cerkvene izdelke, n. pr :

monštrance, svetilnice, križe, svečnike, kelihe, lestence itd.

ter izvršim naročila pošteno, točno in po mogoče nizkej ceni.

(1)

Velespoštovanjem

Marija Hofbauer v Ljubljani.

Prva kranjska, na mnogih razstavah odlikovana,
leta 1822. ustanovljena (4-2)

lesna, pletarska in sitarska obrt,

M. Pakič v Ljubljani,

priporoča p. n. naročnikom **garantirano pravo žimo** (razločiti od s fibrizom in drugimi stvarmi namešano žimo), **morsko travo** (Seegras), **preproge iz lesene volne** po čudovito nizkih cenah; razno **kuhinjsko orodje**, **fine škafe**, **čebre** in **banice za kopanje**, **pletene kovčge za potovanje** v raznih velikostih, **najfinejše košarice** z dvema pokrovoma in takozvane „Stefanie“-košarice, kakor tudi **navadne košare** po najnižjih cenah.

Zunanja naročila izvršé se takoj s povzetjem.